

LA REPRESENTACIÓ LITERÀRIA DEL MÓN EN LA NARRATIVA PER A JOVES D'ISABEL-CLARA SIMÓ

Pilar García Aparicio

 N L'ESTUDI DE LA NARRATIVA PER A JOVES D'UNA escriptora amb una producció tan extensa, variada i ben rebuda pels lectors com és el cas d'Isabel-Clara Simó¹, resulta prioritari delimitar quines de les seues obres són literatura juvenil i quines no. Davant la inoperància demostrada per l'aplicació de paràmetres estrictament literaris a l'hora de classificar les obres en literatura juvenil o d'adults², nosaltres adoptarem un criteri pragmàtic i seleccionarem aquelles narracions que les editorials han sancionat de literatura juvenil, en incloure-les en col·leccions per a joves: *El secret de Toni Trull* (ed. Barcanova, 1986, col·lecció el Centaure), *La veïna* (ed. Columna Jove, 1994), *Una ombra fosca com un núvol de tempesta* (ed. Columna Jove, 1995), *Raquel* (ed. Bromera-Columna, col·lecció l'Espurna), *Joel* (ed. Bromera-Columna, 1996) i *De nom, Emili* (ed. Columna Jove, 1998)³. Som

¹ Des de l'any 1979 en què es va publicar el recull de narracions *És quan miro que hi veig clar* fins a l'actualitat (la seua última obra, *El gust amarg de la cervesa*, va veure la llum l'any 1999), Isabel-Clara Simó ha publicat dèssset novel·les i set llibres de contes, obres de les quals s'han fet repetides edicions.

² Les darreres reflexions sobre literatura infantil i juvenil coincideixen a acceptar la imprecisió de la frontera entre aquesta mena de literatura i la literatura d'adults. La recerca de marques literàries que permeten classificar les obres en funció de l'edat del lector ha esdevingut estèril. Per contra, es pondera la importància dels agents de transformació de l'objecte literari -escola, institucions, editorials- en el circuit de la comunicació literària de les produccions per a infants i joves i es constata la rellevància dels paratextos editorials en la conformació de l'hipotètic lector. Fet i fet, literatura juvenil seria aquella que les editorials adrecen als joves a través d'unes determinades publicacions.

³ Cal advertir que les citacions d'aquestes novel·les que en avant acompanyen el nostre text, són referides invariablement a aquestes edicions.

conscients, tanmateix, que en fer-ho així incorrem en ambigüitats i fins i tot en contradiccions: deixem fora altres obres de l'autora, com *Júlia*, que, ens consta, ha estat molt llegida pels joves; incloem novel·les que s'adscriuen al gènere negre (*Una ombra fosca com un núvol de tempesta* i *La veïna*), mentre que no considerem altres obres de l'autora del mateix gènere (*La Nati* i *El mas del diable*), en no aparèixer, a hores d'ara, en col·leccions juvenils⁴.

En aquestes novel·les, doncs, cercarem vestigis, indicis, pistes d'una determinada representació literària del món. Seguint Teresa Colomer⁵, entenem per representació literària del món la descripció que es fa de la societat en l'obra literària i la ideologia i els valors que s'hi vehiculen. Per caracteritzar tot plegat en la narrativa per a joves d'Isabel-Clara Simó, rastrejarem el tipus de conflictes que les obres plantegen, analitzarem els personatges i descriurem l'escenari en què aquests conflictes i aquests personatges es desenvolupen.

L'aprenentatge de la vida

Aquesta preocupació es recull de manera central en *Raquel* i *Joel*. Totes dues novel·les descriuen el procés de maduració personal d'un adolescent desenvolupat durant un curs escolar, en el cas de Raquel, i durant un període comprès entre els dotze i els divuit anys, pel que fa a Joel. Aquesta doble perspectiva masculina i femenina permet a l'autora inventariar un repertori de problemes de l'adolescència -des d'aquest punt de vista, aquestes narracions són una crònica de com es viu aquesta etapa madurativa en les societats industrialitzades de finals de segle- i oferir a través de les vivències dels protagonistes -no debades ambdues obres són diaris- un model de comportament a imitar pels potencials lectors. Convé fer un repàs als problemes que neguitegen aquests dos adolescents i a la manera de ser abordats:

a) Començarem per *les difícils relacions amb els adults* i, sobretot, amb els propis pares. La mirada al món d'aquests és jutjada primer amb hostilitat, amargura i desdeny. Se'ls retreu la gasiveria, la hipocresia, el materialisme, la intolerància...

⁴ De fet, *Una ombra fosca com un núvol de tempesta* i *La veïna* figuraven en col·leccions d'adults en les primeres edicions.

⁵ *La formació del lector literari*, ed. Barcanova, Barcelona, 1998, pàg. 174-238.

Ara que, com que tenen la paella pel mànec més val no discutir. Estalvies energies. Són tan carrosses, tan vells, tan d'una altra època! I quan es posen a parlar amb els seus amics... Es que diuen unes coses, del Josep Lluís i de mi! No en tenen ni idea. Però ni idea (*Raquel*, pàg. 11).

Naturalment, a la mare no li ha agradat gens la roba que m'he comprat. [...] Diu que l'estil d'aquesta roba em fa semblar una refugiada polonesa. M'he quedat de pedra: la mare dient una cosa mínimament enginyosa! Fins que he recordat que això surt en una pel·lícula de Woody Allen, i que aquesta mateixa frase la vaig citar jo un parell de vegades (*Raquel*, pàg. 45).

Als adults els agrada molt sentir-se llestos, i per això necessiten un públic. Si vénen amics d'ells a casa, no falla: la nostra rentadora és la millor o si no, és una ganga, només perquè l'ha triada ell (*Joel*, pàg. 14).

A ells els importava tan poc saber què pensava jo com a mi saber què pensaven ells (*Joel*, pàg. 16).

Però, ràpidament en Joel i molt lentament en Raquel, s'hi observa una evolució en comprovar que els mateixos adults són també presa de neguits, dubtes i vacil·lacions a l'hora de resoldre els conflictes de la seua pròpia vida:

M'he adonat que aquella dona, que és la meua mare, necessitava desesperadament parlar amb algú. Que si no buidava el pap es tornaria boja. I m'he posat a escoltar-la amb paciència. Amb compassió" (*Raquel*, pàg. 102).

Fet i fet, la tensió entre la crítica àcida i la comprensió del món adult es resol amb guanys en qualitat humana. L'adolescent ha esdevingut ara adult, però manté la il·lusió de transformar el món, tot i ésser conscient de la dificultat de la tasca. Se supera la identificació societat/adult, i aquest deixa de ser un enemic per a convertir-se en algú que et pot ajudar i que a l'ensem necessita ajuda per reeixir en aquesta empresa comuna que és la vida. Raquel acaba així el seu diari:

El món dels adults, però, no m'agrada. És un món que he criticat fins a l'exasperació. Però ho feia amb total impunitat, perquè era el món que m'era imposat. Però ara en formo part. Ara, si les coses no m'agraden, sóc jo mateixa qui he d'intentar canviar-les. I això és una responsabilitat que no sé si sabré assumir. Se m'ha acabat la infància, estar embolicada en cotó fluix. De sobte (pàg. 122).

b) *L'acceptació de la pròpia identitat i de les limitacions de la condició humana* és una altra de les grans preocupacions d'aquests adolescents.

ISABEL CLARA SIMÓ

Joel

CÍRCULO DE LECTORES

Raquel té un baix concepte de si mateixa; és el seu aspecte físic el que li costa més acceptar, i es repeteix: “No m’agrado gens a mi mateixa” (pàg.18).

El seu procés maduratiu començarà en proposar-se objectius i en ser capaç de planificar els mitjans per aconseguir-los (fer gimnàstica, no mossegar-se les ungles, escriure un diari, estudiar cada dia...). En definitiva, Raquel madura quan comença a assumir responsabilitats, quan abandona la queixa fàcil i passa a l’acció:

Per començar, estic molt contenta de mi mateixa: he fet Gimnàstica cada dia [...] I aquest cop estic decidida a no cansar-me. [...] Pel que fa als granets, cada dia m’he posat Fenegan abans d’anar a dormir i ja gairebé ni se’m noten. Les ungles és una altra cosa, però almenys vaig fent progressos (pàg. 21).

Per a Joel madurar suposa aprendre a viure amb una malaltia que li impedeix abandonar el llit i la casa des dels dotze fins als quinze anys, i com Raquel, Joel és marca fites (estudis i aficions) i posa en joc fortes dosis de voluntat per tal d’acomplir-les.

El contacte amb la malaltia i amb la mort d’èssers estimats suposa per a aquests adolescents l’acceptació de les limitacions inherents a la condició humana. En el cas de Joel, la malaltia forma part indestriable de la seua experiència vital en els anys d’adolescència i necessita un coratge especial per superar els moments de desànim: “Volia curar-me, jo? De fet no volia res de res. Que algú em donés alguna cosa per dormir per sempre, perquè l’avorriment m’estava menjant viu” (pàg. 26).

A més, la mort és sempre present en la biografia de Joel: als dotze anys es queda sense mare, i als divuit, sense pare. I Raquel rep l’impacte de la malaltia i de la mort de la seua millor amiga.

c) *L’educació sentimental i les primeres experiències sexuals* són una peça clau en la formació de Raquel i Joel. Ambdós viuen l’enamorament com un fort sotrac que deixa en suspens i que empetiteix la resta d’activitats de la seua vida.

Els altres, la família, són part del món exterior. Accidents, de vegades molestos. No són res. Les amigues, sí, són companyes, persones de confiança. Els estudis, també, perquè són un repte, un pla de futur. Però l’amor és molt més que tot això: és una cosa interna, incomunicable, profunda i certa. És l’única autèntica veritat (*Raquel*, pàg. 74).

Per a Raquel i Joel, les seues parelles -heterosexuals ambdues- són úniques i especials. Malgrat això, passats els primers moments, quan el

coneixement de l'ésser estimat és més complet, apareixen els dubtes respecte a llur vàlua, i els adolescents han d'aprendre a estimar l'altre amb totes les seues limitacions. Fins i tot, han d'aprendre a suportar les contradiccions d'estimar i no estimar alhora:

-Ostres, Lurdes, sona tan malament! Imagina-t'ho: "Marta t'estimo, però estic tip de tu".

-De debò és això, Joel? De debò n'estàs tip?

-No. Sí. No ho sé (*Joel*, pàg. 138).

La denúncia de problemes socials

La temàtica social, en sentit estricte, es concentra en les narracions *El secret de Toni Trull*, *La veïna* i *Una ombra fosca com un núvol de tempesta*.

En la primera novel·la, el pare de Toni Trull descobreix un conductor de l'electricitat que a més de barat no desprén calor, i vol lliurar aquest descobriment a la societat en general, sense que se'n beneficie cap empresa concreta. Aquest posicionament ètic xocarà amb els interessos comercials d'una empresa elèctrica, que pretén explotar en exclusiva la descoberta. Narrada amb ingredients propis de l'aventura, Toni Trull sofrirà la persecució d'un empleat d'eixa empresa que vol aconseguir la llibreta on son pare, mort en accident de trànsit, recollí els resultats de la recerca. En definitiva, la novel·la reflexiona sobre el paper del científic en la nostra societat i en proposa un model de comportament ètic:

No saps tot el menyspreu que sento per aquells científics que treballen només per a benefici d'una indústria, sense importar-los gens ni mica si la societat en treurà profit o si es tracta d'alguna cosa nociva, com ara armes o enginys de guerra (pàg. 87).

La veïna i *Una ombra fosca com un núvol de tempesta* comparteixen múltiples elements del gènere negre. Leo, el protagonista de la primera novel·la, un vulgar ciutadà empleat de banc, s'emboïca en un crim que no ha comés a causa de la seducció que sobre ell exerceix "la veïna", una xicoteta capritxosa i amoral. En *Una ombra fosca com un núvol de tempesta*, també un empleat, aparentment insignificant, d'una suposada empresa d'assegurances, mor en unes estranyes circumstàncies que la seua dona, la Sara, s'encarregarà de dilucidar. De fet, la investigació dels crims suposarà un autèntic revulsiu en la vida d'aquests personatges, perquè els sostreurà de l'existència anodi-

na que menen. Així se sent la Sara en el moment en què decideix escorcollar les causes de la mort del seu marit:

Li semblava que les coses s'havien transformat de sobte, que tota la realitat era diferent a com l'havia vista fins aleshores. Com si ara les taules suessin en l'aire, que rere les finestres hi hagués aigua i que les persones caminessin pel sostre. Tot capgirat. Que els seus valors, els seus horitzons s'havien metamorfosejat (*La veïna*, pàg. 53).

Ara bé, sota l'embolcall d'una trama detectivesca, l'autora ens recrea la corrupció d'uns poders públics que consenten el tràfic d'armes en *Una ombra fosca com un núvol de tempesta*, i reflexiona sobre la petitesa de l'home contemporani enfrontat als engranatges perversos de la societat actual en *La veïna*.

La reivindicació de la diferència

En tota la narrativa per a joves d'Isabel-Clara Simó els personatges manifesten de manera més o menys explícita el fet de sentir-se diferents als altres: Toni Trull, amb dotze anys treballa i no va a l'escola; Joel passa part de la seua adolescència postrat al llit; Leo, de *La veïna*, és un solitari misàntrop. Però és en *De nom, Emili* on es reivindica de forma més explícita el dret a la diferència. L'Emili és un xiquet superdotat i aquest fet ja suscita recels en el seua futura mare adoptiva. Les dificultats inicials de l'Emili per adaptar-se a l'escola es resolen amb la formació d'una colla d'amics que tenen el tret comú d'allunyar-se de la normalitat: un gitano, un fill de bolivians afectat de poliomeilitis, un disminuït psíquic i un xiquet dislèxic. La Lídia, una altra membre de la colla, reclama també per a ella la diferència, ni que només siga, per formar part d'un grup tan poc normal:

-Amb l'excepció de la Lídia, hem de reconèixer que no som iguals que els altres. [...]

-Jo també sóc diferent -s'entestava a defensar-se la Lídia-. Mira: les meues amigues estan sempre juntes. Parlen de nois tot el dia, però no tenen cap amic noi. [...] En canvi jo, ja ho veieu... (pàg. 107).

Ara bé, si tots són diferents per alguna mancança, també ho són per gaudir d'alguna qualitat especial amb l'entrenament de la qual fan projectes de futur: el xiquet amb síndrome de Down, que és un bon nadador, serà professor de natació; el dislèxic, aficionat a escriure, esdevindrà periodis-

ta o escriptor, les òptimes condicions físiques del xiquet gitano el convertiran en un joquei; les mancances físiques del fill de bolivians no impediran que acabe sent enginyer; la Lídia serà pianista i l'Albert, matemàtic. De manera que el handicap que d'entrada pot suposar ser diferent -o sentir-se'n-, és reconvertit en tots els casos en quelcom positiu.

Els personatges

Llevat de l'obra *Una ombra fosca com un núvol de tempesta*, els títols de les novel·les per a joves d'Isabel-Clara Simó són ben explícits respecte al tractament que hi reben els protagonistes. Fet i fet, els xiquets-adolescents Toni Trull, Raquel, Joel i Emili, i els adults Leo de *La veïna* i Sara d'*Una ombra fosca com un núvol de tempesta* centren les diverses seqüències narratives de manera que les novel·les s'estructuren al voltant d'aquests personatges. L'ús habitual de focalitzacions internes sobre els protagonistes i de formes narratives com el diari en *Raquel* o el narrador protagonista en *Joel* (també amb fórmules pròpies del diari) i *La veïna* contribueixen a reforçar el paper que els personatges principals ocupen en aquestes novel·les.

Toni Trull rep de son pare, junt amb la llibreta on es descriuen les característiques del nou conductor de la llum, un missatge ètic de fidelitat a les pròpies conviccions i d'anteposar la defensa d'aquestes conviccions als guanys materials. I així, Toni Trull, amb 14 anys, en haver de triar entre lliurar el seu secret a canvi d'estabilitat familiar i econòmica i perseverar en uns principis ètics, es decideix per això darrer. La seua decisió comportarà continuar vivint amb uns oncles gasius, treballar en el bar i no poder estudiar. La novel·la acaba així:

S'aixecà, es dirigí a la porta, ficà les mans a les butxaques, i, a poc a poc, se'n tornà caminant cap a Ca la Noia. A fer la vida de sempre. A destruir els somnis d'una tarda de primavera. I a poder pensar en el seu pare com en el millor amic del món. I ara, ell, també era el millor amic de son pare (*El secret de Toni Trull*, pàg. 113).

Pel seu cantó, l'Emili és el prototipus de xiquet superdotat i amb dificultats d'adaptació a l'ensenyament ordinari que resol satisfactòriament aquestes dificultats amb la força de la raó i del diàleg:

-La raó ens fa persones -deia en un to de sermó, així, una mica solemne-, i tothom en pot disposar, tant si té molta intel·ligència com poca. [...] Tothom ha de

ser capaç de respondre quan li pregunten o es pregunta a si mateix per què ho ha fet. [...] Si en som capaços, això vol dir que hem actuat com a persones, que tenim motius raonables per fer el que sigui, fins i tot les coses dolentes. Actuar per impulsos, per ceguesa, per ira, és una bestiesa (*De nom, Emili*, pàgs. 68-69).

Però Raquel i Joel són els personatges a través dels quals es vehicula una ideologia més explícita. Ambdós se senten no creients i censuren tant determinats preceptes religiosos com l'actuació del cristianisme al llarg de la història; són respectuosos amb qualsevol orientació sexual; els preocupa la persistència de tòpics sobre el paper de les dones i els homes en la societat; viuen les relacions afectives en igualtat i en llibertat i qüestionen la fidelitat en la parella com una imposició dels costums i de la religió; es preocupen per la prevenció d'embarassos, tot utilitzant preservatius; es posicionen a favor de la normalització del català; són antimilitaristes i reivindiquen la insubmissió; se senten alertats contra les addiccions; critiquen el materialisme i l'afany de diners de la societat, representada pels adults i aquests pels pares; s'interessen per la cultura en general i són aficionats a la lectura. En conjunt, Raquel i Joel defensen, bé com a *desideratum*, bé integrant-los en la pròpia conducta, un conjunt de valors que els perfila com a producte d'una ideologia progressista, tot i que l'assumpció d'aquests valors en ocasions els crea contradiccions entre plantejaments teòrics i actuacions pràctiques. Per exemple, respecte a la fidelitat en les relacions de parella Raquel diu:

A més a més, sempre he considerat que l'amor ha de ser lliure. És a dir, que un home i una dona no s'han de ser necessàriament fidels per l'obligació d'un contracte, sinó tan sols perquè s'estimen [...] I que només els costums, les lleis i les religions ens fan ésser monogàmics, i que tothom té un excés de sentiments de culpa a causa d'aquests romanços [...] Per tant, ¿per què em dolia veure el pare amb aquella tia? Per què em sentia traïda? (pàg. 99).

Si els xiquets-adolescents d'aquestes novel·les malden per comprendre el món i acomodar-s'hi d'acord amb un ètica determinada, Leo i Sara, els adults protagonistes de *La veïna* i *Una ombra fosca com un núvol de tempesta*, abominen del tipus d'existència que porten i cerquen desesperadament un canvi. El detonant d'aquest canvi es produeix amb els assassinats d'un veí de Leo i del propi marit de la Sara respectivament. La investigació d'aquests crims operarà en aquests personatges una autèntica metamorfosi existencial; el Leo, misàntrop, solitari i tediós, en defensar la seua innocència, esdevindrà un lluitador. La Sara construeix un projecte de vida propi al voltant, d'una banda, de la investigació dels afers que han motivat l'assassinat del seu marit i, per altre costat, de la

utilització de l'enorme fortuna aconseguida per aquest en els negocis de tràfic d'armes amb països pobres. Una nova Sara, amb coratge, amb idees, audaç, s'enfronta amb l'ajuda d'una jove i d'un comissari idealista a una poderosa organització que trafica amb armes. El desenllaç negatiu de la peripècia d'aquests personatges (el Leo innocent ha perdut el treball i la xicota; la Sara és assassinada quan ha aconseguit les proves que inculpen al màxim responsable de l'organització) significarà el fracàs de la innocència davant de la corrupció social. En conseqüència, aquests personatges ens mostren una visió amarga, desencantada i pessimista de la societat en què viuen, una societat on l'individu no val res davant la depravació dels grups socials dominants:

que no érem, jo i el senyor Mascaró, i en Germà, i tota la trepa altra cosa que volves de pols, granets de sorra d'una gran maquinària que giravoltava implacable, a despit de si trepitjava els granets de sorra, febles, insignificants i tots iguals que alimentaven el seu mecanisme (*La veïna*, pàg. 56).

L'escenari narratiu

La ciutat de Barcelona en una època actual imprecisa és l'escenari que comparteixen totes aquestes narracions. Més concretament, les accions de les novel·les amb protagonistes adolescents esdevenen en llocs habituals per a aquestes edats: la casa i el centre d'estudi (escola o institut).

Força més complexa, però, resulta la caracterització del context de relacions en què estan immersos els personatges. La família nuclear tradicional és desplaçada per formes alternatives de convivència, a les quals els personatges han d'aprendre a adaptar-se. Toni Trull coneix diverses formes de relació familiar: la família tradicional (pare i mare), la família monoparental, la convivència amb uns oncles en adopció i, en substitució d'aquests, els personatges que poblen el microcosmos de Ca la Noia, el bar on treballa, els quals representen per a Toni Trull una autèntica família. També l'Emili, després de la mort dels pares, viu en una família adoptiva. Joel conviu la major part de l'adolescència amb son pare i durant un període breu amb aquest i la seua nova parella. *Raquel* és l'única novel·la on la maduració del personatge es produeix en el si d'una família tradicional i prototípica (pare, mare, filla i fill). Curiosament també és la novel·la en què les relacions familiars es presenten més deteriorades i on la comunicació entre els seus membres (el pare amb la mare; els pares amb els fills) resulta més difícil. Finalment, *Raquel* haurà de pair el divorci dels

pares i la nova situació familiar resultant.

Tampoc és la família tradicional la forma de convivència dels protagonistes adults. Si la Sara recupera les il·lusions amb la desaparició del seu marit i s'organitza la vida en companyia d'una amiga, Leo viu desesperadament sol amb una xarxa ben minsa de relacions personals. Resulta sorprenent l'amistat que aquests personatges entaulen amb els comissaris de policia, que, en la millor tradició del gènere negre, són alhora idealistes i escèptics, tendres i insensibles.

Conclusions

Resulta temptador diferenciar dos blocs en aquesta narrativa que analitzem. D'una banda, les obres escrites d'antuvi per a joves (*El secret de Toni Trull*, *Raquel*, *Joel* i *De nom, Emili*), i d'altra, les narracions de gènere negre (*La veïna* i *Una ombra fosca com un núvol de tempesta*), adreçades inicialment a un públic adult, que decisions editorials posteriors, possiblement motivades per l'enorme èxit de *Raquel* i per les característiques pròpies d'aquestes obres, van convertir en literatura juvenil⁶. No hi ha, tanmateix, al nostre parer, cap trencament de fons entre ambdós blocs, com tampoc amb la resta de l'obra d'Isabel-Clara Simó, ja que formen part d'un mateix univers literari presidit pel compromís amb l'ésser humà i amb la seua aventura vital i per l'acomodació, moltes vegades penosa, al medi que l'envolta.

Així i tot, pensem que són les obres juvenils *sensu stricto* les que perfilen una representació del món més acabada, que l'autora ofereix als lectors adolescents. Una representació del món que es concreta en uns personatges adolescents o preadolescents urbans, que s'enfronten a un conflicte únic, poc espectacular, però tanmateix essencial: aprendre a viure, és a dir, dur a cap la seua pròpia maduració personal. Aquest conflicte bàsic es precisa en cadascuna de les novel·les i permet exhibir un mostrari de situacions pròpies de la forma de vida de les societats occidentals, postindustrials i democràtiques de finals de segle. Si el personatge de Raquel esgota tots els problemes típics amb què es pot trobar un adolescent actual "normal" (la relació amb els amics, les primeres experiències

⁶ Teresa Colomer en l'obra abans esmentada comenta (pàg. 132-134) la relativa facilitat amb què, en l'actualitat, formes literàries pròpies de la literatura d'adults penetren en la literatura juvenil. El gènere policíac-negre n'és un exemple.

sentimentals, l'encaix amb la família, l'acceptació d'un mateix), la resta de novel·les aporten una casuística pròpia d'aqueix procés maduratiu (la malaltia física en *Joel*, la superdotació intel·lectual en *De nom, Emili*, la marginació social en *El secret de Toni Trull*). En totes les obres, però, madurar per a aquests adolescents significa la recerca de l'equilibri entre l'acceptació de la realitat i el desig de transformar-la; significa acomodar-se a noves formes de convivència familiar; significa acceptar les pròpies contradiccions i les dels altres i significa també haver de triar i acceptar la possibilitat d'equivocar-se.

En definitiva, en mostrar la manera com uns adolescents aborden els conflictes de sempre i altres, derivats dels nous canvis socials, aquesta narrativa es proposa servir de model als lectors i ensenyar-los a comportar-se segons els valors imperants en la pedagogia contemporània: la tolerància i el respecte a les diferències, la força del diàleg i de la comunicació, la fidelitat a les pròpies conviccions, l'esperit crític. Són, per tant, novel·les psicopedagògiques que persegueixen una finalitat socialitzadora⁷. No obstant, en trobar-nos a hores d'ara en un moment de transició entre formes de vida tradicionals i noves situacions socials (el divorci, la família monoparental, la família adoptiva, la multiculturalitat...), hom dubta a considerar aquestes novel·les o bé com a descripció realista d'una nova societat o bé com a utopia a assolir.

No creguem que siga la versatilitat com a escriptora l'única raó que ha portat a Isabel-Clara Simó al conreu de la literatura per a joves. Caldrà valorar també, en aquest sentit, la importància que en el conjunt de la seua obra assoleix la infància i l'adolescència com a períodes que condicionen el devenir posterior dels personatges adults i llur acomodació en la societat en què viuen. Així doncs, una obra narrativa que cerca descobrir als joves la problemàtica del món actual i ensems ajudar-los a instal·lar-s'hi de la forma més satisfactòria⁸.

⁷ La crítica ha utilitzat indistintament les denominacions "psicoliteratura", "llibre psicològic", "relat intrapsíquic", "relat de superació de problemes", "novel·la pedagògica", "novel·la psicològica" per referir-se a aquests tipus de novel·les.

⁸ Cal destacar, en aquest sentit, que la narrativa per a joves d'Isabel-Clara Simó forma part dels corrents més fecunds de la literatura juvenil d'aquest últim terç del segle. Segons l'estudi esmentat de Teresa Colomer (pàgs 194-199), prop d'una tercera part d'aquesta literatura descriu la construcció de la personalitat d'un adolescent (una quarta part d'aquestes obres s'escriuen en forma de diaris) i un bon grapat d'obres graviten al voltant de problemes socials.